

LEXICOLOGIA DE BARTOMEU DE TRESBÉNS

Fa anys que vaig publicar, amb el meu bon amic David Romano, el *Tractat d'Astrologia* de Bartomeu de Tresbéns.¹ Bé que el llibre porta la data d'edició 1957-58, fou preparat per nosaltres molt abans (1952), tal com és dit al pròleg,² i el lliuràrem a l'editor. Reférem en part la transcripció en trobar el manuscrit de Ripoll, però no tocàrem (i, atesa la finalitat de la col·lecció en què l'obra aparegué, no era tampoc necessari) certs problemes crítics que el nostre amic Gerold Hilty — que al final del 1954 publicava l'edició crítica del text alfonsí *El libro conplido de los iudicios de las estrellas* —³ plantejà en la seva recensió del nostre llibre.⁴

Nosaltres dreçàrem⁵ la llista d'autoritats que per a establir el seu text havia utilitzat Tresbéns, el qual, després de Ptolomeu, seguia Alf Abèn Ragel, i indicàrem que tots «els autors els conegué, sigui en llur original, sigui a través una traducció llatina». Doncs bé; la font bàsica fou, no una traducció llatina, sinó una de castellana: l'abans esmentat *Libro... de los iudicios*. Tresbéns se'n serví moltes vegades en resum, d'altres en traducció literal; alguns cops deixà que s'hi infiltressin matèries que no li pertanyien, d'altres adaptà els exemples. Com a font bàsica, però, emprà la dita traducció.

Com que en el curs de la treballosa publicació del nostre text aparegué l'Abèn Ragel, aquest fou naturalment posat a contribució per a l'establiment del glossari que figura en la nostra edició.⁶ Alguns mots, de tota manera, quedaren inexplicats.

Una lectura més detinguda de l'Alf Abèn Ragel em permet ara d' aclarir alguns dels punts lexicològics que restaren dubtosos en el dit glossari. Vegem-los:

1. «Biblioteca catalana d'obres antigues» (Barcelona 1957-1958).
2. *Ibid.*, pàg. 29.
3. Dins les publicacions de la Real Academia Española (Madrid 1954).
4. *VR.* XIX (1961), 390-398.
5. Pàg. 25.
6. Vol. II, pàgs. 185-188.

exordi (TRESBÉNS, 19,30 = IR, 209 a 13). — És un error de còpia, com ja sospitàvem. És tracta d'*exorch* (*eixorc*), igual que dues ratlles més amunt.

pervenció (TRESBÉNS, 42,318 = IR, 224 b 39). — «o si Març fore senyor de l'assendent o de la conjucció o de la p e r v e n c i ó davant de la nativitat». = «O ssi Mars fuere sennor del ascendent o sennor de la casa de la coniuccion o de la o p p o s i c i ó n (*pervenció*) que fue antes d'aquella nacencia».

sots (TRESBÉNS, 42,436 = IR, 226 b 36). — «e si serà en la 8ª casa serà s o t s , si donchs no aplicará aquí lo senyor de l'assendent...» = «E si fuere en la VIIIª otrossi sera el nacido *s a n o* (*sots*) si non y catare sennor del ascendente...»

perguitós (TRESBÉNS, 43,293 = IR, 231 b 55). — Tal com sospitàvem, significa 'peresós'.

JOAN VERNET

Universitat de Barcelona.
Societat Catalana d'Estudis Històrics.